

Pia Lohikoski vas

Kirjallinen kysymys kulttuurialan korona-apurahoista

Eduskunnan puhemiehelle

Koronakriisi on ajanut osan kulttuurialan työntekijöistä, pienyrittäjistä ja itsensä työllistäjistä syvään taloudelliseen ahdinkoon. Vuonna 2020 kulttuurialan työllisistä 28 % oli yrittäjiä. Hallituksen toimilla on otettu koppi päätoimisista yrittäjistä, joille myönnettiin väliaikainen oikeus työttömyysetuuteen, jos työskentely päättyi koronatoimien vuoksi. Kulttuurialalle tyypillisiä ovat kuitenkin erilaiset uuden työn joustavat muodot. Tästä syystä koronarajoitusten vuoksi monet työnsä ja toimeentulonsa menettäneistä eivät suoraan ole näkyneet lomautettujen tai työttömiksi jääneiden tilastossa.

Koronaepidemian vuoksi toteutettu yleisötapahotumien sulku jätti kymmeniätuhansia ihmisiä ympäri Suomen äkillisesti ilman töitä ja toimeentuloa. Toistuvat rajoitukset ja epävarmuus aiheuttivat paitsi työttömyyttä myös vajaatyöllisyyttä: keikkoja ei ollut riittävästi, jotta perheen olisi voinut elättää. Osa yksinyrittäjistä tai freelance-työntekijöistä on ollut taloudellisten tukijärjestelmien väliinputoajia tilanteessa, jossa myös tulevien töiden suunnittelu on ollut mahdotonta. Kuitenkin esimerkiksi apurahahakemukset tapaavat perustua juuri toteuttamiskelpoisiin työsuunnitelmiin.

Pitkään jatkuneen epävarmuuden ja tulonmenetyksen vuoksi tuhannet ihmiset ovat ajautuneet vakavaan taloudelliseen kriisiin, joka vaikuttaa myös heidän perheidensä arkeen. Ihmisten tarinoissa välittyy hätä: rahat eivät riittäneet ruokaan, vuokraan tai laskuihin. Selviytyminen koettelee myös mielenterveyttä. Korona on edelleen keskuudessamme, eikä kulttuuriala ole vielä täysin toipunut jaloilleen. Monen alan ammattilaisen työtilanne on edelleen heikko. Alan asiantuntijat arvioivat, että toipumisessa menee neljä vuotta — koronan jälkeen, kunhan se aika koittaa. Nyt me vielä käytämme maskeja ja varomme tartuntoja.

Hallitus on jokaisessa lisätalousarvioesityksessä myöntänyt kulttuurialalle koronatukia. Osa tuesta on jaettu suoraan yksilötukina Taiteen edistämiskeskuksen kautta myönnettävinä apurahoina. Osa hakijoista ja iso osa alan tekijöistä ei normaaleina aikoina ole hakenut tai saanut taiteilijapurahoja, koska he ovat voineet ansaita alalla muilla tavoilla. Kaikki kulttuurialan ammatit eivät ole sellaisia, joissa juuri itsenäinen taiteellinen työ on pääasiallinen työnteon muoto, vaan työtä tehdään osana työryhmää, osana tapahtumatuotannon kokonaisuutta.

Apurahamuotoisen tuen sijaan osa toimeentulonsa menettäneistä kulttuurialan ammattilaisista on kaivannut korvauksia menetetyistä ansioista. Lisäksi esillä on ollut huoli siitä, riittääkö Taiteen edistämiskeskuksen osaaminen tunnistamaan niiden kulttuuriammattilaisten tilanteen, jotka eivät tavallisesti kuulu Taiken jakamien apurahojen ja avustusten piiriin.

Kirjallinen kysymys KK 112/2022 vp

Edellä olevan perusteella ja eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ään viitaten esitän asianomaisen ministerin vastattavaksi seuraavan kysymyksen:

Ovatko Taiteen edistämiskeskuksen jakamat korona-apurahat olleet riittäviä alan tekijöiden ahdingon helpottamiseksi ja ovatko ne kohdistuneet tasapuolisesti?

Helsingissä 14.3.2022

Pia Lohikoski vas